

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ ЗАХІДНЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

РІШЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

30 вересня 2021 року

м. Львів

№ 63/65-р/к

Справа № 63/9-02-28-2021

Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції
та накладення штрафу

За результатами розгляду справи № 63/9-02-28-2021 про порушення законодавства про захист економічної конкуренції (далі – Справа) дії приватного акціонерного товариства «Рівнеобленерго» (далі – ПрАТ «Рівнеобленерго», Товариство, Відповідач) визнано порушенням, що передбачене пунктом 2 статті 50, пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку розподілу електричної енергії, шляхом встановлення таких умов реалізації товару, які були б неможливі за умов існування значної конкуренції на ринку.

На ПрАТ «Рівнеобленерго» накладено штраф у розмірі 31 000 гривень.

Адміністративна колегія Західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (далі – Колегія), розглянувши матеріали справи № 63/9-02-28-2021 про порушення ПрАТ «Рівнеобленерго» законодавства про захист економічної конкуренції, що передбачене пунктом 2 статті 50, пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (у тому числі подання Відділу досліджень і розслідувань в Рівненській області Західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 03.09.2021 №63-03/216п з попередніми висновками у справі № 63/9-02-28-2021 про порушення законодавства про захист економічної конкуренції (далі – Подання з попередніми висновками)),

ВСТАНОВИЛА:

1. СТОРОНИ

(1) Відповідачем у справі є:

Приватне акціонерне товариство «Рівнеобленерго» (

_____).

Згідно з відомостями, які містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань основним видом діяльності підприємства є: Розподілення електроенергії.

У розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ПрАТ «Рівнеобленерго» є суб'єктом господарювання.

- (2) Заявником у справі є:
Об'єднання співвласників багатоквартирного будинку «Молодіжний»
().

2. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ

- (3) Розпорядженням адміністративної колегії Західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 18 лютого 2021 року № 63/30-рп/к розпочато розгляд Справи за ознаками вчинення ПрАТ «Рівнеобленерго» порушення законодавства про захист економічної конкуренції, що передбачене пунктом 1 частини другої статті 13 та пунктом 1 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку розподілу електричної енергії, в частині встановлення таких умов реалізації товару, які були б неможливі за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (4) Листом Відділення від 18 лютого 2021 року № 63-02/948 на адресу приватного акціонерного товариства «Рівнеобленерго» було направлено розпорядження про початок розгляду справи.
- (5) Копію Подання про попередні висновки у Справі Відповідачу надіслано листом від 07.09.2021 № 63-02/4925, Заявнику – від 07.09.2021 № 63-02/4926.

3. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

- (6) Взаємовідносини, які виникають під час купівлі-продажу електричної енергії між електропостачальником та споживачами, а також їх взаємовідносини з іншими учасниками роздрібного ринку електричної енергії регулюються Правилами роздрібного ринку електричної енергії, затвердженими постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 312 (далі – ПРРЕЕ).
- (7) Відповідно до пункту 2.3.3 глави 2.3 розділу II ПРРЕЕ електроустановки споживачів мають бути забезпечені необхідними розрахунковими засобами вимірювальної техніки для розрахунків за спожиту електричну енергію, технічними засобами контролю і управління споживанням електричної енергії та величини потужності.
- (8) Розрахункові засоби вимірювальної техніки електричної енергії, технічні засоби контролю і управління споживанням електричної енергії та величини потужності, засоби контролю якості електричної енергії встановлюються відповідно до вимог Кодексу комерційного обліку електричної енергії, затвердженого постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 311 (далі – ККО).

4. ВИЗНАЧЕННЯ СТАНОВИЩА СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ НА РИНКУ

4.1. Об'єкти аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (9) Відповідно до пункту 3.1 Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку (далі – Методика), затвердженої

розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 за № 49-р, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за № 317/6605, об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

- (10) Суб'єктом господарювання, який є об'єктом аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є ПрАТ «Рівнеобленерго».
- (11) Конкретним товаром, який надається ПрАТ «Рівнеобленерго» є послуга з розподілу електричної енергії.

4.2. Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів щодо яких має визначатись монопольне (домінуюче) становище

- (12) Відповідно до пункту 4.1 Методики перелік товарів щодо яких має визначатись монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і мають для продавців (постачальників, виробників) покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).
- (13) Товаром щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище ПрАТ «Рівнеобленерго» є послуга з розподілу електричної енергії.
- (14) Згідно зі статтею 8 Закону України «Про ринок електричної енергії» до основних завдань Національної комісії, що здійснює державне регулювання в сферах енергетики та комунальних послуг, зокрема, віднесено видачу суб'єктам господарської діяльності ліцензій на здійснення діяльності з виробництва, передачі, розподілу, постачання електричної енергії.
- (15) В ході проведення дослідження Відділенням було встановлено, що на території Рівненської області ліцензії на право здійснення підприємницької діяльності з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами протягом 2020 року мали:
 - (а) ПрАТ «Рівнеобленерго»;
 - (б) КП «Міські електричні мережі»;
 - (в) АТ «Укрзалізниця».
- (16) Основними споживачами послуг із розподілу електричної енергії протягом 2019, 2020 років виступали постачальники електричної енергії за нерегульованим тарифом, які отримували зазначені послуги відповідно до укладених із ПрАТ «Рівнеобленерго» договорів, а також суб'єкти господарської діяльності та фізичні особи, що використовують енергію для власних потреб на підставі договору про її продаж та купівлю та оплачують послуги з передачі електроенергії місцевими (локальними) електричними мережами в ціні електричної енергії.

4.2. Визначення товарних меж ринку

- (17) Відповідно до пунктів 5.1 - 5.3 Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

- (18) Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється з переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи), за показниками взаємозамінності, якими, зокрема, є:
- (а) подібність призначення, споживчих властивостей, умов використання тощо;
 - (б) подібність фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників тощо;
 - (в) наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи);
 - (г) відсутність суттєвої різниці в цінах;
 - (д) взаємозамінність товарів (товарної групи) з точки зору їх виробництва, тобто здатності виробників запропонувати нові товари на заміну існуючих.
- (19) Дії, які є предметом розгляду звернення:
- (а) постачання електричної енергії – господарська діяльність, пов'язана з наданням електричної енергії споживачеві за допомогою технічних засобів передачі та розподілу електричної енергії на підставі договору;
 - (б) розподіл електричної енергії – транспортування електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами на підставі договору;
 - (в) місцева (локальна) електрична мережа – приєднана електрична мережа, призначена для розподілу електричної енергії від магістральної мережі та/або електричної станції до споживача.
- (20) Отже, постачання електричної енергії суб'єктам господарської діяльності та фізичним особам, що використовують енергію для власних потреб, є неможливим без одночасного надання послуг із розподілу електричної енергії.
- (21) За таких обставин послуга з розподілу електричної енергії за показниками взаємозамінності, подібності призначення, споживчих властивостей, умов використання товару не має еквівалентних товарів-замінників. Про вказане також свідчать положення Закону України «Про природні монополії».
- (22) Відповідно до Закону України «Про природні монополії» природна монополія – це стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари.
- (23) Згідно зі статтею 5 Закону України «Про природні монополії» до сфер діяльності суб'єктів природних монополій віднесено, зокрема, діяльність з розподілу електричної енергії.
- (24) Отже, товарними межами ринку є надання послуг з розподілу електричної енергії.

4.3. Визначення територіальних (географічних) меж ринку

- (25) Відповідно до пункту 6 Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним.
- (26) Відповідно до постанови НКРЕКП від 13.11.2018 № 1413 «Про видачу ПрАТ «Рівнеобленерго» ліцензії з розподілу електричної енергії та анулювання ліцензій з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами і постачання електричної енергії за регульованим тарифом» видано ліцензію на право здійснення підприємницької діяльності з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами на території Рівненської області в межах розташування місцевих (локальних) електричних мереж, що перебувають у його власності.
- (27) Враховуючи викладене, територіальними (географічними) межами ринку послуг із розподілу електричної енергії, в межах яких ПрАТ «Рівнеобленерго» здійснює зазначену господарську діяльність, є територія Рівненської області в межах розташування місцевих (локальних) електричних мереж, що перебувають у його власності.

4.4. Проміжок часу, стосовно якого має визначатися становище суб'єктів господарювання на ринку – часові межі ринку

- (28) Відповідно до пункту 7.1 Методики, часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило – рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.
- (29) Відповідно до умов договорів, які згідно з вимогами законодавства у сфері енергетики були укладені між ПрАТ «Рівнеобленерго» та іншими власниками електричних мереж, споживачами електричної енергії, встановлено, що такі договори набирають чинності з дня їх підписання та діють до 31 грудня року, в якому вони укладені, та вважаються щорічно продовженими на наступний календарний рік, якщо за місяць до закінчення цього терміну не буде заявлено однією із сторін про відмову від Договору або його перегляд.
- (30) Зазначене свідчить про те, що структура товарно-грошових відносин на ринку послуг з розподілу електричної енергії є сталою протягом календарного року.
- (31) З урахуванням наведеного, часовими межами ринку послуг із розподілу електричної енергії визначено 2019 та 2020 роки.

4.5. Визначення потенційних конкурентів

- (32) Відповідно до пункту 9.1 Методики потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання: які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості; які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку; нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.

- (33) Потенційними конкурентами ПрАТ «Рівнеобленерго» на ринку послуг із розподілу електричної енергії є суб'єкти господарювання, які отримали в установленому порядку ліцензію на здійснення господарської діяльності з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами.
- (34) У той же час, з огляду на обмеження, що пов'язані з територією розміщення (розташування) електричних мереж, потенційні конкуренти ПрАТ «Рівнеобленерго» на ринку послуг із розподілу електричної енергії на території Рівненської області в межах розташування місцевих (локальних) електричних мереж, що перебувають у його власності, відсутні.

4.6. Визначення бар'єрів для вступу на ринок

- (35) Відповідно до пункту 9.2 Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).
- (36) Основними бар'єрами вступу на ринок послуг з розподілу електричної енергії є обмеження, пов'язані з необхідністю наявності у власності об'єктів електроенергетики (електричних станцій, підстанцій, мереж, призначених для розподілу електричної енергії від магістральної мережі та/або електричної станції до споживача) та необхідністю отримання ліцензії на здійснення діяльності з передачі електричної енергії (місцевими) локальними електричними мережами.

4.7. Установлення монопольного (домінуючого) становища

- (37) Протягом 2019 та 2020 року ПрАТ «Рівнеобленерго» здійснювало діяльність із розподілу електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами на підставі постанови НКРЕКП від 13.11.2018 № 1413 «Про видачу ПрАТ «РІВНЕОБЛЕНЕРГО» ліцензії з розподілу електричної енергії та анулювання ліцензій з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами і постачання електричної енергії за регульованим тарифом».
- (38) Зазначеною ліцензією також затверджено територію здійснення ліцензованої діяльності з розподілу електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами ПрАТ «Рівнеобленерго», що визначає межі території провадження діяльності з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами ПрАТ «Рівнеобленерго» та не перетинаються з територією діяльності інших суб'єктів господарювання, що здійснюють свою діяльність на вказаному ринку.
- (39) Протягом 2019, 2020 років КП «Міські електричні мережі» здійснювало діяльність із розподілу електричної енергії на підставі постанови НКРЕКП від 18.12.2018 №1999, «Про видачу КП «МІСЬКІ ЕЛЕКТРИЧНІ МЕРЕЖІ» ліцензії з розподілу електричної енергії та анулювання ліцензій з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами і постачання електричної енергії за регульованим тарифом».

- (40) Протягом 2019, 2020 років АТ «Укрзалізниця» здійснювало діяльність із розподілу електричної енергії на підставі постанови НКРЕКП від 08.11.2018 №1395, «Про видачу ПАТ «УКРЗАЛІЗНИЦЯ» ліцензії з розподілу електричної енергії та анулювання ліцензій з розподілу електричної енергії (передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами) і постачання електричної енергії за регульованим тарифом».
- (41) Враховуючи вимоги чинного законодавства, кожен із зазначених вище суб'єктів господарювання, а саме ПрАТ «Рівнеобленерго», КП «Міські електричні мережі» та АТ «Укрзалізниця» здійснює господарську діяльність із розподілу електричної енергії у межах території, яка обмежена місцем провадження господарської діяльності, – територією систем розподілу електричної енергії такого суб'єкта господарювання, та додатково обмежені межами охоронної зони об'єктів та ліній електричного розподілу від точок приєднання до систем передавання електричної енергії ДП «НЕК «Укренерго», генеруючих потужностей до точок балансової належності кінцевого споживача чи іншого ліцензіата.
- (42) Отже, кожен із вищезазначених суб'єктів господарювання здійснює діяльність з розподілу електричної енергії виключно в межах території, на якій розташовані його електричні мережі.
- (43) Отже, ПрАТ «Рівнеобленерго» на території Рівненської області в межах розташування місцевих (локальних) електричних мереж, що перебувають у його власності, є єдиним суб'єктом господарювання, який надає послугу з розподілу електричної енергії.
- (44) Частиною першою статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначено, що суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо:
- (а) на цьому ринку у нього не має жодного конкурента;
 - (б) не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.
- (45) Враховуючи викладене, ПрАТ «Рівнеобленерго» у 2019 та 2020 роках займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг із розподілу електричної енергії на території Рівненської області в межах розташування місцевих (локальних) електричних мереж, що перебувають у його власності, як таке, що не мало жодного конкурента.

5. ЗЛОВЖИВАННЯ МОНОПОЛЬНИМ (ДОМІНУЮЧИМ) СТАНОВИЩЕМ НА РИНКУ

- (46) До Відділення поступила заява ОСББ «Молодіжний» (██████████) щодо правомірності дій ПрАТ «Рівнеобленерго» при самовільному встановленні та застосуванні до розрахунків за спожиту електричну енергію точки обліку електричної енергії, що не передбачена договором про постачання електричної енергії.
- (47) Постачання електричної енергії до об'єктів Споживача здійснюється на підставі договору ██████████ про постачання електричної енергії, укладеного Споживачем з ПрАТ «Рівнеобленерго».

- (48) Відповідно до додатку № 3 вказаного договору «Перелік об'єктів і точок обліку Споживача» передбачено три точки обліку, що розташовані у електрощитовій під'їзду № 1, № 4 та № 7 за адресою: м. Костопіль, вул. Степанська, 22, із зазначенням типу та номерів приладів обліку електричної енергії, а саме: № 0918771, № 02552798 та № 0918628.
- (49) До березня 2020 року усі нарахування та розрахунки за спожиту електричну енергію проводились на підставі показників вищевказаних приладів обліку.
- (50) З березня 2020 року у рахунках-фактурах за спожиту електричну енергію ТОВ «Рівненська обласна енергопостачальна компанія» було зазначено чотири додаткових показники приладів обліку електричної енергії, а саме: № 0082692, № 0083858, № 0630097 та № 075901, із зазначенням місця їх встановлення: м. Костопіль, вул. Степанська, 22 ТП-366.
- (51) Відповідно, по показникам вищевказаних чотирьох засобів обліку електричної енергії проводиться нарахування додаткових обсягів електричної енергії, нібито спожитої ОСББ «Молодіжний», у відповідних розрахункових періодах.
- (52) Будь-яких змін до існуючого договору про постачання електричної енергії до березня 2020 року внесено не було.
- (53) Відповідно до пункту 2.3.5 ПРПЕЕ, у разі виникнення у споживача сумніву у правильності показів розрахункових засобів обліку електричної енергії або визначення суми у пред'явленому до оплати документі щодо оплати за постачання та/або розподіл електричної енергії споживач подає про це заяву учаснику роздрібного ринку, який надав розрахунковий документ.
- (54) Учасник ринку протягом 5 робочих днів від дня одержання заяви перевіряє документ (рахунок) щодо оплати електричної енергії та у разі необхідності звертається в установленому ККО порядку щодо перевірки даних комерційного обліку.
- (55) 02.06.2020р. ОСББ «Молодіжний» звернулось до ТОВ «Рівненська обласна енергопостачальна компанія» (далі – ТОВ «РОЕК») з претензією щодо правильності нарахування плати за спожиту електричну енергію та застосування до розрахунків позадоговірних приладів обліку електричної енергії.
- (56) Відповідно до пункту 11 ПРПЕЕ функції адміністратора комерційного обліку на роздрібному ринку електричної енергії виконує відповідний оператор системи розподілу.
- (57) Згідно з інформацією ТОВ «РОЕК» (██████████), отриманою на звернення Споживача, рахунки за спожиту електричну енергію формуються виключно на підставі наданих оператором системи розподілу (ПрАТ «Рівнеобленерго») обсягів споживання електричної енергії, тому звернення Споживача ТОВ «РОЕК» було перенаправлено до ПрАТ «Рівнеобленерго».
- (58) Згідно з інформацією ПрАТ «Рівнеобленерго» від 03.07.2020р. (пряма мова): «Згідно з п.5.1.3 Кодексу комерційного обліку електричної енергії (далі – Кодекс) вузли обліку електричної енергії необхідно встановлювати таким чином щоб була забезпечена можливість доступу споживачів, учасників ринку та інших заінтересованих сторін до

нього для цілей контрольного огляду та/або технічної перевірки, а також візуального зчитування результатів вимірювання з лічильника без застосування спеціальних засобів та інструментів. Вузол обліку та відповідні точки вимірювання в електричних мережах мають розміщуватись на комерційній межі учасників ринку. У відповідності до вищевикладеного, Товариством було направлено лист-повідомлення щодо дати влаштування приладів обліку електричної енергії, після чого було влаштовано ВОЕ в ТКО (на межі балансової належності) по об'єкту багатоквартирний житловий будинок, що знаходиться за адресою м. Костопіль, вул. Степанська, 22. Та, керуючись вимогами пункту 5.1.14 Кодексу, якщо на комерційній межі суміжних об'єктів електроенергетики вже встановлено вузли обліку (більше одного), що належать різним власникам (різним ВТКО), то відповідні ВТКО зобов'язані між собою погодити, який вузол обліку для конкретної ТКО буде вважатись основним, а який верифікаційним, використовуючи такі принципи: основним визначається вузол обліку, для якого розраховані втрати активної енергії від точки вимірювання до комерційної межі є меншими. Виходячи з вищевикладеного, направляємо Вам на підписання два екземпляри додаткової угоди до договору споживача про надання послуг з розподілу електричної енергії [REDACTED] та просимо один екземпляр направити на адресу Костопільського РЕМ ПрАТ «Рівнеобленерго»».

- (59) Тобто, з березня до липня 2020 року ПрАТ «Рівнеобленерго» не направляло до Споживача на підписання додаткові угоди про внесення змін до діючого договору про надання послуг з розподілу електричної енергії [REDACTED] та, в той же час, самовільно встановило додаткові прилади обліку електричної енергії та виставляло Споживачу до оплати рахунки за використану електричну енергію за показниками самовільно встановлених приладів обліку електричної енергії.
- (60) Слід зазначити, що відповідно до положення пункту 1.1.3 ККО обов'язок власника (балансоутримувача) багатоквартирного будинку влаштувати загальнобудинковий розрахунковий облік електричної енергії виникає під час проектування нового будівництва, модернізації, реконструкції, технічного переоснащення або капітального ремонту електроустановок. В інших випадках, влаштування загальнобудинкового вузла обліку електричної енергії (у тому числі за кошти ПрАТ «Рівнеобленерго») та закріплення за ним статусу розрахункового (у тому числі при встановленні такого обліку на стороні енергокомпанії) має відбуватись у договірному порядку, за згодою сторін. Згода сторін вимагається в таких складових взаємодії:
- згода щодо виконання робіт у ВРУ ОСББ (крім робіт, визначених п.п. 2, 3, 4, 7 п.5.1.1 глави 5.1 розділу V ПРРЕЕ);
 - погодження проектної документації, щодо влаштування нового обліку у ВРУ ОСББ;
 - виконання робіт з улаштування нового обліку у ВРУ ОСББ;
 - включення нового обліку у договір про надання послуг з розподілу, як розрахункового;
 - визначення зобов'язань ОСББ з питань зняття показників побутових та не побутових споживачів у будинку.
- (61) Зазначених вище дій ПрАТ «Рівнеобленерго» не вчинило.
- (62) Відповідно до роз'яснень НКРЕКП від 22.01.2021 №710/20.2/7-21, розрахункові засоби вимірювальної техніки електричної енергії, технічні засоби контролю і управління споживанням електричної енергії та величини потужності встановлюються відповідно до вимог ККО, ПРРЕЕ та проектних рішень.
- (63) Положеннями пункту 5.1.9 ККО передбачено, що на об'єкті власника електроустановки допускається встановлення засобів вимірювальної техніки або іншого обладнання

вузла обліку чи складових автоматизованих систем, що належать іншому власнику. Обладнання, що встановлюється, повинно відповідати вимогам нормативних документів. Експлуатація й технічне обслуговування обладнання повинні регулюватись відповідним договором.

- (64) Положеннями пункту 3.1.6 глави 3.1 розділу III ПРРЕЕ визначено, що постачання електричної енергії споживачу здійснюється, зокрема, якщо споживач є стороною діючого договору про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії.
- (65) Згідно з пунктом 12.8 глави 12 Типового договору споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії, що є додатком 3 до ПРРЕЕ, невід'ємною частиною цього договору є, зокрема, додаток «Відомості про розрахункові засоби обліку активної та реактивної електричної енергії (точка встановлення, тип тощо)».
- (66) При цьому, пунктом 5.8.1 глави 5.8 розділу V ККО визначено, що заміна або зміна місця встановлення справного, непошкодженого та повіреного засобу комерційного обліку, що встановлений відповідно до виданих технічних умов та/або рекомендацій і відповідає вимогам ККО, Правил улаштування електроустановок, затверджених наказом Міністерства енергетики та вугільної промисловості України від 21.07.2017 №476, та проектним рішенням (незалежно від того, хто є власником засобу комерційного обліку), здійснюється постачальником послуг комерційного обліку за рахунок власника засобу комерційного обліку, в інших випадках – за рахунок ініціатора такої заміни/зміни **та виключно за взаємною згодою сторони, присьняної до мережі, та оператора мережі, що має бути документально підтверджена.**
- (67) Згідно з роз'ясненнями НКРЕКП, що були надані на звернення Відділення ([REDACTED]), встановлення загальнобудинкового засобу обліку, який не передбачено проектною документацією будинку, є неправомірним.
- (68) У свою чергу, зміна розрахункової (комерційної) схеми обліку електричної енергії (зміна місця встановлення розрахункових засобів обліку, переведення технічних засобів обліку у розрахункові тощо) **можлива лише за умови внесення в установленому порядку змін до проектних рішень та умов Договору.**
- (69) Отже, встановлення додаткових приладів обліку електричної енергії ПрАТ «Рівнеобленерго» на об'єкті Споживача має здійснюватись відповідно до розробленого індивідуального або типового проекту та є правомірним при умові укладання відповідного договору на основі двосторонніх домовленостей між ПрАТ «Рівнеобленерго» та ОСББ «Молодіжний», та внесенням змін до договору про надання послуг з розподілу електричної енергії щодо зміни розрахункової схеми обліку об'єктів Споживача із зазначенням в них типу нового обладнання та його місце встановлення.
- (70) Також необхідно зазначити, що доступу до встановлених ПрАТ «Рівнеобленерго» приладів обліку у ОСББ «Молодіжний» немає, тому останнє не може об'єктивно знімати та передавати енергопостачальнику ТОВ «РОЕК» показники, згідно з якими проводиться нарахування за спожиту електричну енергію.
- (71) Так, розбіжність між показниками приладів обліку електричної енергії, що визначені у діючому договорі, що укладений між ОСББ «Молодіжний» і ПрАТ «Рівнеобленерго» та показниками приладів обліку, самовільно встановлених ПрАТ «Рівнеобленерго» лише за період березень-квітень 2020 року склала 15 410, 64 грн.

- (72) При цьому Споживач не може проконтролювати правильність проведених нарахувань, оскільки не має фізичного доступу до самовільно встановлених ПрАТ «Рівнеобленерго» приладів обліку електричної енергії.
- (73) Згідно з роз'ясненнями Державної інспекції енергетичного нагляду України (далі – Інспекція), якою було проведено розгляд звернення ОСББ «Молодіжний», відповідно до звернення Антимонопольного комітету України [REDACTED], під час розгляду листа ОСББ «Молодіжний» Інспекцією встановлено, що електроустановки споживачів мають бути забезпечені необхідними розрахунковими засобами вимірювальної техніки для розрахунків за спожиту електричну енергію, які встановлюються відповідно до вимог ККО, ПРРЕЕ та проектних рішень, оснащеність електроустановок ЗВТ повинна відповідати проектній документації, чинним державним та галузевим нормативним документам з вимірювань. Облаштування схем обліку електричної енергії ОСББ «Молодіжний» ЗВТ було передбачено проектними рішеннями, що були розроблені відповідно до нормативних документів, які були чинними на час приєднання електроустановок споживача до мережі ПрАТ «Рівнеобленерго» та були ним погоджені.
- (74) Свідченням зазначеного є відносини, визначені сторонами договором та узгоджені відомості про розрахункові засоби обліку активної та реактивної електричної енергії Споживача, відсутність спорів між сторонами договірних відносин до березня місяця 2020 року.
- (75) Згідно з пунктом 5.8.1 глави 5.8 розділу V ККО заміна або зміна місця встановленого справного, непошкодженого та повіреного засобу комерційного обліку електричної енергії (далі – ЗКО), що встановлений відповідно до виданих технічних умов та/або рекомендацій і відповідає вимогам цього Кодексу, ПУЕ та проектним рішенням (незалежно від того хто є власником ЗКО), здійснюється постачальником послуг комерційного обліку електричної енергії (далі – ППКО) за рахунок власника ЗКО, в інших випадках – за рахунок ініціатора такої зміни/ заміни та виключно за взаємною згодою сторони, приєднаної до мережі (далі – СПМ) та оператора мережі, що має бути документально підтверджено.
- (76) Всупереч даної вимоги, ПрАТ «Рівнеобленерго» в односторонньому порядку встановило розрахунковий лічильник без погодження з ОСББ «Молодіжний», тобто, за відсутності документально підтвердженої взаємної згоди, та, починаючи з березня 2020 року, почала надавати ТОВ «Рівненська обласна енергопостачальна компанія» (далі – ТОВ «РОЕК») невірні обсяги споживання електричної енергії, а ТОВ «РОЕК» відповідно до наданих обсягів, невірно виставляти споживачу рахунки.
- (77) Свої дії ПрАТ «Рівнеобленерго» мотивує вимогами пунктів 5.1.3 та 5.1.4 глави 5.1 розділу V ККО, що вузли обліку необхідно встановлювати таким чином, щоб була забезпечена можливість доступу споживачів, учасників ринку та інших зацікавлених сторін до нього для цілей контрольного огляду та/або технічної перевірки, а також візуального зчитування результатів вимірювання з лічильника без застосування спеціальних засобів та інструментів.

- (78) Вузол обліку та відповідні точки вимірювання в електричних мережах мають розміщуватись на комерційній межі учасників ринку.
- (79) При цьому ПрАТ «Рівнеобленерго» не бере до уваги вимоги розроблених відповідно до нормативних документів та погоджених проєктних рішень щодо облаштування схем обліку електричної енергії ОСББ «Молодіжний» та не враховує вимоги пункту 1.1.3 глави 1.1 розділу I ККО, а саме, що вимоги Кодексу щодо улаштування засобів комерційного обліку електричної енергії є обов'язковими до застосування під час проєктування нового будівництва, модернізації, реконструкції, технічного переоснащення або капітального ремонту електроустановок.
- (80) У даному випадку ОСББ «Молодіжний» не здійснює нового будівництва, модернізації, реконструкції, технічного переоснащення або капітального ремонту електроустановок, тому, вимоги ККО не є обов'язковими до застосування для нього.
- (81) Пунктом 1.1.4 глави 1.1 розділу I ККО визначено, що експлуатацію та використання справних і повірених засобів комерційного обліку електричної енергії (зокрема після проведення їх повторної параметризації, періодичної перевірки, обслуговування та ремонту, а також після зміни форми власності чи власника (користувача) засобів комерційного обліку, електроустановок або об'єкта, де встановлені ці засоби комерційного обліку) не може бути заборонено або обмежено з причин їх невідповідності вимогам цього Кодексу за умови, що ці засоби комерційного обліку:
- мають технічні характеристики, що відповідають або перевищують вимоги проєктних рішень, нормативно-правових актів та нормативних документів щодо комерційного обліку електричної енергії, які були чинними на день введення їх в експлуатацію;
 - бути встановлені, введені в експлуатацію та облік до дня набрання чинності цим Кодексом на електроустановках та об'єктах електроенергетики, що відповідають вимогам проєктної документації на їх будівництво;
 - забезпечують можливість здійснення розрахунків між учасниками ринку відповідно до укладених договорів.
- (82) Згідно з висновком Державної інспекції енергетичного нагляду України, що викладений у вищевказаному листі, зміна оператором системи розподілу (ПрАТ «Рівнеобленерго») розрахункового (комерційного) засобу обліку електричної енергії (зміна схеми розрахункового обліку) без внесення в установленому порядку (за взаємною згодою споживача та оператора системи розподілу або в судовому порядку) відповідних змін до проєкту електрозабезпечення об'єкта споживача та умов Договору, є неправомірним.
- (83) Відповідно до листа ПрАТ «Рівнеобленерго» [REDACTED], Відповідач підтверджує, що на об'єкті електропостачання ОСББ «Молодіжний», за власний рахунок ОСР було встановлено 2 верифікаційних обліки електричної енергії, з функціями дистанційної передачі даних, зі своєї сторони комерційної межі. Зазначає, що дані лічильники не є розрахунковими та зчитані з них дані не використовуються для визначення обсягу розподіленої та спожитої електричної енергії за розрахунковий період.

- (84) Слід вказати, що зазначене твердження є недостовірним, тому що у платіжних документах, що були виставлені ОСББ «Молодіжний» за березень-серпень 2020 року обсяг використаної електричної енергії розраховується саме на підставі неправомірно встановлених приладів обліку.
- (85) Слід зазначити, що ПрАТ «Рівнеобленерго» здійснило перерахунок обсягів споживання електричної енергії за період березень-листопад 2020 року, а ТОВ «Рівненська обласна енергопостачальна компанія» відповідно до наданих обсягів сформувало Споживачу вірні розрахунки. До виставленого рахунку на оплату електричної енергії за грудень 2020 року Споживач претензій не має.
- (86) Згідно з листом ОСББ «Молодіжний» [REDACTED] до ПрАТ «Рівнеобленерго» питання спору щодо встановлення загальнобудинкових комерційних лічильників обліку електричної енергії сторонами врегульовано.

6. ПРАВОВА КВАЛІФІКАЦІЯ ДІЙ, ЩО МІСТЯТЬ ОЗНАКИ ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЗАХИСТ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

- (87) Відповідно до пункту 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монополієм (домінуючим) становищем на ринку, зокрема, визнаються дії суб'єкта господарювання, який займає монополієне (домінуюче) становище на відповідному ринку щодо встановлення таких умов реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (88) Засади відповідальності за вчинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку (частина перша статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції») ґрунтуються на моделі значної конкуренції на ринку, яка, відповідно до норм абзаців 2, 7 статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», характеризується, зокрема, відсутністю конкуренції на ринку, внаслідок чого суб'єкт господарювання, який займає монополієне (домінуюче) становище на ринку, може, як ущемляти інтереси споживачів, так і визначати умови обороту товару на ринку, що є неможливим на ринку, який не перебуває у стані монополізації, зокрема, завдяки зацікавленості суб'єктів господарювання здійснювати господарську діяльність, в умовах значної конкуренції між суб'єктами господарювання на ринку, без можливості ущемлення інтересів споживачів.
- (89) Слід зазначити, що за умов існування значної конкуренції на ринку, ОСББ «Молодіжний», за умов вчинення неправомірних дій з боку ПрАТ «Рівнеобленерго», могло б перейти до споживання послуг іншого суб'єкта господарювання, а ПрАТ «Рівнеобленерго», в умовах значної конкуренції, змушене було б діяти виключно в межах нормативних актів в сфері електроенергетики.
- (90) Дії ПрАТ «Рівнеобленерго» щодо самовільного встановлення та застосування до розрахунків за спожиту електричну енергію точок обліку електричної енергії, що не передбачені договором про постачання електричної енергії є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, що передбачене пунктом 2 статті 50, пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку розподілу електричної енергії на території Рівненської області в межах розташування місцевих (локальних) електричних мереж, що перебувають у його власності, шляхом

встановлення таких умов реалізації товару, які були б неможливі за умов існування значної конкуренції на ринку.

7. ЗАПЕРЕЧЕННЯ ВІДПОВІДАЧА ТА ЇХ СПРОСТУВАННЯ.

- (91) На подання з попередніми висновками у Справі, яке було надіслано Відповідачу листом [REDACTED] ПрАТ «Рівнеобленерго» надало свої заперечення та міркування ([REDACTED]).
- (92) Слід зазначити, що монопольне (домінуюче) становище ПрАТ «Рівнеобленерго» визначалось відповідно до вимог Методики, ринок, на якому ПрАТ «Рівнеобленерго» займало монопольне (домінуюче) становище визначено з урахуванням товарних, територіальних та часових меж.
- (93) Відповідно до пункту 11 ПРРЕЕ функції адміністратора комерційного обліку на роздрібному ринку електричної енергії виконує відповідний оператор системи розподілу.
- (94) Згідно з інформацією ТОВ «РОЕК» ([REDACTED]), отриманою на звернення Споживача, рахунки за спожиту електричну енергію формуються виключно на підставі наданих оператором системи розподілу (ПрАТ «Рівнеобленерго») обсягів споживання електричної енергії.
- (95) Тобто, ПрАТ «Рівнеобленерго» самостійно визначає умови обороту товару (електричної енергії) на визначеному ринку, для ОСББ «Молодіжний».
- (96) Заперечення Відповідача по суті зловживання монопольним (домінуючим) становищем не можуть бути прийняті до уваги, оскільки вони спростовуються матеріалами Справи, висновками і роз'ясненнями НКРЕКП та Державної інспекції енергетичного нагляду України.

8. ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ ШТРАФУ

- (97) Відповідно до абзацу другої частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за порушення, передбачене пунктом 2 статті 50 цього Закону, органи Комітету накладають штраф на суб'єктів господарювання у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.
- (98) Дохід (виручка) ПрАТ «Рівнеобленерго» від реалізації товарів, робіт, послуг за 2020 рік складає [REDACTED].
- (99) При визначенні розміру штрафу враховані такі обставини:
- тривалість вчинення порушення (менше одного року);
 - визнання вчинення порушення;
 - припинення вчинення порушення.

Враховуючи викладене, керуючись статтями 7, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48 і 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення

Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 32-р та пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (із змінами), адміністративна колегія Західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати, що приватне акціонерне товариство «Рівнеобленерго» (██████████) у 2019 та 2020 роках займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг із розподілу електричної енергії на території Рівненської області в межах розташування місцевих (локальних) електричних мереж, що перебувають у його власності, як таке, що не мало жодного конкурента, з часткою 100%.

2. Визнати, що приватне акціонерне товариство «Рівнеобленерго» при самовільному встановленні та застосуванні до розрахунків за спожиту електричну енергію точок обліку електричної енергії, що не передбачені договором про постачання електричної енергії з ОСББ «Молодіжний» вчинило порушення, що передбачене пунктом 2 статті 50, пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку розподілу електричної енергії, шляхом встановлення таких умов реалізації товару, які були б неможливі за умов існування значної конкуренції на ринку.

3. Відповідно до частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за вчинення порушення, зазначеного у пункті 2, накладити на приватне акціонерне товариство «Рівнеобленерго» (██████████) штраф у розмірі 31 000 грн.

Відповідно до частини третьої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» штраф підлягає сплаті у двомісячний строк з дня одержання рішення.

Відповідно до частини восьмої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ПрАТ «Рівнеобленерго» зобов'язане протягом п'яти днів з дня сплати штрафу надіслати до територіального відділення документи, що підтверджують сплату штрафу.

Відповідно до частини першої статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рішення органів Антимонопольного комітету України у двомісячний строк з дня його одержання може бути оскаржене до господарського суду.

**Голова колегії,
в.о. голови відділення**

Надія ЧОРНОМАЗ